

GrønsagsNYT

Nr. 14 // 4. oktober 2016

Aktuelt

Sommeren, der ikke vil slutte, lakker alligevel mod enden nu med efterårsvejr og lidt lavere nattemperaturer. Det er godt nyt for lagergrønsager som hovedkål og gulerødder, så den gode kvalitet lettere kan bevares. Generelt har planterne udnyttet de gode betingelser til en usædvanlig høj tilvækst, som fremskynder sæsonafslutningen, men i visse områder har det været så tørt, at den forventede tilvækst er udeblevet. Det gælder bl.a. i gulerødder. Se [Tørkeindeks](#), om det gælder i dit hood.

De generelt tørre betingelser giver god bæreevne, så få grubbet og kalket næste års arealer til kål, medens de gode forhold er der.

Har du korsblomstrende efterafgrøder, der er i blomst og frøsætning, bør du slå afgrøden ned nu eller tromle; ellers bliver spildfrø en udfordring i den følgende kultur, især hvis det bliver endnu en mild vinter.

INDHOLD:

Nyt om kemi	1
Tilskudsmuligheder	1
Nyt om enkelte grønsagskulturer:	2
Salat	2
Løg	2
Gulerødder	3
Rødbeder	4
Pastinak og persillerod	5
Jordskokker	5
Arrangementer	6

Nyt om kemi

Undgå rester af prosulfocarb i frugt og grønt

Vær stadig opmærksom på afdriftsrisiko ved behandling med Boxer (prosulfocarb) i nærheden af frugtplantager og grønsagsmarker.

Det er meget vigtigt at undgå nye restfund af prosulfocarb i frugt og grønt. Hvad enten du selv skal ud og sprøjte i vintersæden, eller har naboer der skal i gang med det, er der her en guide til at undgå afdrift ved sprøjtning i vintersæd:

https://www.landbrugsinfo.dk/Maskiner-markteknik/Sproejteteknik/Sider/Afdrift-ved-efteraarssaaning_pl_pn_15_2174_2439.aspx

Tilskudsmuligheder

Økologisk investeringsstøtte 2016

Økologisk investeringsstøtte åbner den 1. november med **ansøgningsfrist den 17. januar 2017**.

Der gives 40% i tilskud til de teknologier, som er udvalgte, og som vil fremgå af teknologilisten, når ordningen åbner.

Spørg altid om muligheder for tilskud, inden du går i gang med et projekt.

Kontakt: [Mona H. Christensen](#), Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N. Tlf.: 8740 5478. E-mail: mhc@seges.dk

Nyt om enkelte grønsagskulturer:

Salat

Salatbladlusen

Der er set lokale angreb af salatbladlusen (*Nasonovia ribis-nigri*) fra midt i september. Vi ser en del vingede individer nu, der både kan være på vej ind i salaten eller på vej væk til vinterværten (primært *Ribes* arter). Det er derfor vigtigt at konstatere, om der også er små, nyfødte bladlus i salaten, før man skridter til eventuel bekæmpelse. Mht. bekæmpelse, se GrønsagsNyt nr. 11.

Kål

Den lille Kålflue, 3. generation

Vi formoder, at det nu er slut med risiko for æglægning af 3. generation.

Bekæmpelse af bladsvampe

Det er vigtigt at fortsætte med at behandle forebyggende i lagersorterne med et godkendt fungicid. Ud over de 3 midler med strobiluriner (Amistar, Signum WG og Ortiva Top) er Switch 62,5 WG nu også godkendt (mindre anvendelse: <http://www.gartneriraadgivningen.dk/upl/website/switch-62-wg-frilandsgroensager1/GP16Switch625WGfrilandsgroensager.pdf>) i alle typer kål mod gråskimmel og storknoldet knoldbægersvamp. Det kan bruges som resistensbryder ind i mellem behandlinger med strobilurinerne. Gråskimmel er en væsentlig sygdom i lagerkål.

Movento 100 SC mod kålbladlus og hvide fluer i grønkål og rosenkål

Der ses stadig angreb af både kålbladlus og hvide fluer (*kålmellus*) i grønkål og rosenkål. Der er desværre også ofte sekundære svampeangreb i overfladen af bladene, hvor dyrene har udskilt sukkerstoffer.

Hvide fluer ses primært i grønkål og rosenkål, hvor der er et godt mikroklima for arten. Der findes kun 1 godkendt middel mod denne skadegører, nemlig [Movento 100 SC](#), der er godkendt i både grønkål og rosenkål og med en sprøjtefrist på kun 3 dage. Midlet er også effektivt mod kålbladlus og mod bladlus i kinakål. Der skal bruges 0,75 l pr. ha og der må max. behandles 2 gange med 14 dages mellemrum pr. kultur. Der anvendes 500 l vand pr. ha. Ved bekæmpelse af kålbladlus tilsættes sprede-/klæbemiddel.

Er der kun kålbladlus som problem, er et godkendt pyrethroid eller pirimicarb normalt også effektivt.

Løg

Generelt

Næsten alle løg er kørt hjem. Der mangler kun 10 %, og mange avlere er helt færdige. Vi har aldrig oplevet, at det har været så fint vejr så lang tid på denne årstid og så lige i den periode, hvor løgene skulle frilægges og køres hjem.

Tørring af løg

Selvom det har været perfekt vejr til at køre løgene ind, skal de jo alligevel tørres til lagerkapacitet. Desuden er en del løg kørt hjem efter lidt for kort vejring, når nu der bare kunne køres løs.

De skal stadig tørres ved 20 eller 32 °C, og der skal tilføres varme for, at temperaturen holdes jævn hele døgnet. Hvis der er tørret ved 32 °C en uge i de konventionelle, skal temperaturen sænkes hurtigt til 20 °C og tørres færdig med 20 °C.

Når I tror I er færdig med tørring, skal I prøve at stoppe blæserne helt i 8 timer og hvis luftfugtigheden stiger med mere end et par %, er løgene ikke tørret lagerfaste. I skal også skære løg over og mærke efter, om de er tørre under det yderste lag. Desuden skal halsen være helt tør og knase, når den "nulres".

Luftfugtigheden skal ligge stabilt på 70-75 % rel. Det er bedre at tørre nogle dage længere nu, end senere at opdage, at løgene ikke er tørret nok og der skal tørres igen, efter at I begynder at sænke temperaturen.

Når løgene er tørret, så de er lagerfaste, skal temperaturen sænkes med 3 °C om ugen til en lagertemperatur på 6 °C på ikke kølede lagre og til 0,5 °C på kølelagre.

Økologiske løg

Mange af de økologiske løg er tørret til lagerholdbarhed, og der skal nu køles ned ligesom i de konventionelle. Alle økologiske løg tørres ved 32 °C og her er det endnu vigtigere at temperaturen sænkes hurtigt fra 32-20 °C for at sygdomme, især gråskimmel og bakterieråd ikke får gode vilkår og starter op igen. Temperatur mellem 22 og 27 °C er optimalt for disse sygdomme.

Skal økologiske løg lagres til februar eller senere, skal det være på kølelager med en temperatur på 0,5 °C.

Gulerødder

Bladsygdomme

I flere gulerodsmarker har vi i løbet af september måned set meldug. Det udvikler sig i varmen, men forsvinder ofte igen, inden der bliver behov for at sprøjte. Det er sjældent, at meldug når at få betydning for udbyttet i gulerødderne. I oktober falder temperaturen og udviklingen af meldug går helt i stå.

Bladplet har i enkelte marker udviklet sig meget kraftigt i løbet af september. De afgørende faktorer for udviklingen af bladplet er varme og dårligt sædskifte. Smitten kommer primært fra jorden, hvor svampen ligger over fra sidst der var gulerødder på den pågældende mark. I oktober bliver det køligere og udviklingen af bladplet går normalt i stå. Der er altså ikke meget at hente rent udbyttmæssigt ved at sprøjte mod bladplet i oktober. Bladplet står i litteraturen angivet til at kunne smitte rødderne. Men normalt ser vi ingen sammenhæng mellem angreb af bladplet i toppen og angreb af tørråd på rødderne. Der er således ikke meget at hente kvalitetsmæssigt ved at sprøjte mod bladplet i oktober.

Halmdækning

I oktober starter halmdækning af gulerødder. Det optimale vil oftest være at vente til sidst i oktober, men af hensyn til kapaciteten på halmudlæggeren, vil udlægning af halm ofte blive spredt ud over en periode på 1½ måned. Her vil der være behov for at prioritere rækkefølgen. De marker, som først dækkes, bør være marker, hvor rødderne er store, jorden er tung og/eller toppen er næsten nedvisnet pga. bladplet eller andet. Marker, som fint kan vente til sidst, er typisk marker med let jord, hvor man kan køre med halmudlæggeren i al slags føre og marker hvor udbyttet er lavt og rødderne små. Gulerødderne tager ikke skade af at blive dækket tidligt med fuld grøn top – tværtimod. Ofte er det kvalitetsmæssigt en fordel at dække tidligt, mens jorden endnu er tør og føret er godt.

Med en daglig tilvækst på ca. 0,5 ton pr. dag først i oktober faldende mod 0 sidst i oktober, kan man forvente at gulerødder, der står udækket i løbet af oktober, kan hente ca. 10 tons pr. ha merudbytte.

August-september tørken har været hård ved gulerødder på marker, som ikke kan vandes. Her skal gulerødderne hente de sidste manglende 10 tons pr. ha i løbet af oktober.

Kasselagring

Gulerødder til kasselager bør vente med høst til jordtemperaturen er faldet ned under 8-10 °C. Jo koldere rødderne er ved høst, des større vil nedkølingskapaciteten være på kasselageret. Derfor kan det være en fordel i starten at høste gulerødder om morgenen og holde stille om eftermiddagen. Det er alt afgørende for kvaliteten, at gulerod og top er sund på høsttidspunktet og at høsten sker skånsomt. Flere rådsygdomme etableres i rødderne i forbindelse med høst, hvor smitte fra blade og jord trænger ind i rødderne via sår og skader. Herfra flytter det med ind på lageret i kasserne, hvor rodfiltsvamp, råd og sortplet udvikler sig hastigt i løbet af vinteren.

Toppleje

Gulerødder, der høstes i efteråret med topløfter, skal holdes grønne i bladene. Toppleje med bladgødskning kan være med til at styrke toppen frem til høst. Det kan f.eks. gøres med en blanding af 10 kg EPSO-Microtop og 10 kg Urea pr. ha to-tre gange i løbet af efteråret frem til høst.

Gulerodsfluen

Vi finder fortsat gulerodsfluer på limpladerne. Ikke mange, men nok til at der kan være enkelte udsatte marker med behov for at sprøjte i oktober. I sommerperioden tager det ca. 30 dage fra æglægning, til de første skader ses på rødderne. Nu, hvor jordtemperaturen falder, kan der gå 2-3 måneder fra æglægning til skaderne opstår. Der er derfor ikke længere behov for at sprøjte marker som høstes i efteråret. Kun marker til halmdækning eller kasselager.

Rødbeder

Høst af rødbeder

Rødbeder bør, lige som gulerødder til kasselager, også høstes til lager, når temperaturen er faldet så meget, at de ikke tager varme, når de lægges i kule eller på kasselager. Da roden på rødbederne primært står i eller over jorden, følger røddernes temperatur ofte lufttemperaturen. Derfor kan det være en fordel at høste rødbeder først på dagen og holde stille om eftermiddagen. Rødbeder høstes, så snart de når den rette størrelse. Man kan godt stoppe væksten med aftopning, men rødbeder skal have meget varme for at sætte ny top, så de igen kan høstes med topløfter. Det når de ikke i oktober.

Er rødbederne endnu ikke store nok, bør de stå så længe som muligt i oktober inden høst.

Rust og bladplet

Plet med rust i rødbeder

*Nærbillede af
rust i rødbeder
>>>>*

Hvis rødbederne bliver stående til sidst i oktober for at hente de sidste tons, skal man holde godt øje med, at toppen holder sig sund. Når først der går rust og bladplet i toppen, kan den hurtigt blive så svag, at der spildes mange rødbeder med topløfteren.

I flere marker ser vi nu pletter, hvor rødbederne visner ned af bladplet eller rust i bladene. Hvis rødbederne endnu ikke har størrelsen, kan der evt. sprøjtes med Amistar + bladgødsning for at holde dem kørende i oktober.

Tips til lagring i kule

Rødbeder, der lægges i kule, bør høstes, mens det er tørt, så der kommer mindst muligt jord, blade og andet skidt med i kulen. Der skal være luft mellem rødbederne, så de kan "trække vejret" i kulen. Rødbeder kan med fordel sorteres skånsomt, inden de lægges i kule, så de er helt fri af jord og har en ensartet størrelse. Kulen skal have en størrelse, så det er muligt at ventilere overskudsvarme ud af rødbederne. Kulen må altså ikke være for stor; max 2 meter bred og 1,7 meter høj. Jo mindre kulen er, des lettere er det at styre temperaturen.

Rødbedekulen holdes helt åben (dækket med et tyndt lag halm) i efteråret frem til den første nattefrost. Ved udsigt til vedvarende frost dækkes med tør, løs halm og plast. Plasten sikrer, at vinden ikke blæser frost ind til rødbederne. Plasten har dog samtidig den ulempe, at rødbederne har svært ved at komme af med overskudsvarmen. Derfor skal rødbedekuler passes på samme måde som kartoffelkuler ved dagligt at åbne og lukke for siderne alt efter vejret.

Pastinak og persillerod

Bladplet og knoldbægersvamp kan i henholdsvis pastinak og persillerod fortsat give problemer. Bladplet i pastinak kan senere give Canker på skuldrene af pastinakkerne og knoldbægersvamp fortsætter nogle gange fra bladene og inden i kronen af persillerod, hvor kernen begynder at rådne og udvikle blødråd. Det giver derfor god mening at forsøge at holde planterne sunde og sygdomsfri, helt frem til de høstes eller dækkes med halm. Persillerødder tåler kun lidt frost og holder sig længst, hvis de slet ikke får frost. Persillerødder bør høstes til kasselager eller dækkes med halm, inden den første frost kommer. Pastinakker tåler frost og dækkes primært med halm, for at sikre at der også er noget at høste, når det er frostvejr.

Jordskokker

Tørke i august-september har været hård ved jordskokkerne. Jordskokker tåler dårligt udtørring. Hvis de udsættes for tørkestress, har de meget svært ved at starte op igen. Jordskokkerne bruger hele foråret og sommeren til at opbygge blade og stængler. Først når vi kommer ind i efteråret, begynder de at flytte næringsstoffer over i rødderne til opbygning af knolde. Det er derfor super vigtigt, at jordskokkerne ikke går i stå i efteråret.

Jordskokker tåler frost i marken. De høstes direkte i marken hele vinteren og dækkes kun med halm, så det er til at køre med optageren i perioder med frostvejr.

Arrangementer

Erfamøder i løg med fokus på lagring:

Vi ser på, om løgene er lagertørre og planlægger det videre forløb for lagringen. Desuden drøftes sæsonen og hvad vi kan lære af den. Tænk desuden over ideer og ændringer til erfamøder 2017. Har det været okay, at møderne har været mere fordelt ud over sæsonen?

6. okt. 10:40 Erfamøde Samsø. Mødested: Tværvej 1, 8305 Samsø.
Herefter kører vi til Jens, hvor vi også får lidt at spise. Husk tilmelding til pk1@seges.dk eller 40 37 46 51 senest i morgen d. 4. oktober
12. okt. 10:00 Erfa Fyn/Jylland. Vi mødes ved Henrik Petersen, Hasmarkmosen 10, 5450 Otterup. Ved Henrik får vi et rundstykke og der fortsættes til Gyldensteen, hvor vi får lidt frokost. Husk tilmelding til pk1@seges.dk eller 40 37 46 51, senest mandag d. 10. oktober.
26. okt. 13:00 Erfa Sjælland. Hans Ingemann, Maglehøjvej 24, 4652 Hårlev. Vi starter med lidt frokost. Husk tilmelding til pk1@seges.dk eller 40 37 46 51, senest mandag d. 24. oktober.

Øvrige arrangementer:

6. oktober **Markvandring: Haveparkaffald som gødning på økomarker.**
Kl. 13:00 – 14:15 ved Renovest A/S, Stensgårdsvej 33, Oudrup, 9670 Løgstør
kl. 14:35 – 16:00 ved landmand Kim Buus, Skovvej 14, 9240 Nibe.
Gratis – og ingen tilmelding.
1. - 3. november [FoodTech](#), Messecenter Herning.
29. nov. - 2. dec. [Agromek](#), Messecenter Herning.

Se nyheder på:

Ole Scharff

Tlf: 87 40 66 34 / Mobil: 40 73 19 58
ohs@seges.dk

Lars Møller

Tlf: 40 84 30 11
lrm@seges.dk

Karina Frandsen

Tlf: 87 40 66 12 / Mobil: 21 64 80 85
kfr@seges.dk

Pernille Kynde

Tlf: 30 51 62 14
pbk@seges.dk

Richard de Visser

Tlf: 87 40 66 10 / Mobil: 30 53 87 16
rdv@seges.dk

Peder Krogsgård

Tlf: 40 37 46 51
pk1@seges.dk